

kerken, eenige goede pensions en koffiehuisen, enkele vriendelijke villa's, een postkantoor; mitsgaders de gewone notabelen van elk dorp, burgemeester, dokter, dominé, pastoor, postdirecteur, enz., ook een onderwijzer, en wel een zeer bizonderen... meester Bernink!

Als men het vriendelijke dorp binnenkomt (van den kant van den Dinkel) en men vervolgt de hoofdstraat, dan ziet men te midden van de gewone huizen en winkeltjes (tegen sommige waarvan allervroolijkst de bloeiende oost-indische kers omhoog rankt) een aardig huisje met groen balcon aan den zijgevel, en daar woont hij, meester Bernink.

„Sta viator“, reiziger sta stil; bel hier gerust aan en vraag naar den bewoner. Als hij thuis is, zult ge niet tevergeefs hebben aangebeld, hij zal u zijn huis binnenleiden en... wat ge er zien zult weet ge al lang; want Bernink en zijn verzameling op natuurhistorisch gebied zijn door heel ons land reeds langzamerhand bekend geworden en ge hebt in het artikel „Natura Docet“ in de 10e aflevering van dit tijdschrift er reeds alles van kunnen lezen. — Ik wil hier dan ook alleen nog eens onderstrepen, waarom het zoo noodig is, dat die verzameling voor goed uit de kleine kamers, waarin zij nu bewaard wordt, naar betere localiteit wordt ondergebracht. — In De Levende Natuur, afl. 8, 1903, schreef ik (naar aanleiding van een artikel in het jaarboek van 't Smithsonian Institute) een klein stukje betreffende een „museum voor de jeugd,“ en trachtte aan te toonen van hoe onberekenbaar nut in onze groote steden, maar ook in andere kleinere plaatsen, zulke eenvoudige openbare verzamelingen zouden zijn. — Hoe zij — gemakkelijker voor ieder toegankelijk dan de musea van Artis en andere lichamen, die uit den aard der zaak bezwaarlijk hun deuren ten allen tijde voor 't schoolkind kunnen openstellen, — dagelijks van invloed kunnen zijn op de jeugd (en wellicht ook op de ouders) en hoe zij in de eerste plaats de *Liefde* voor de Natuur zullen aankweeken. — Met de liefde komt dan de *kennis* wel van zelf.

Ik schreef o. m. hoe heerlijk het zou zijn voor jongens en meisjes onzer stadsscholen, indien zij zich niet behoefden tevreden te stellen met de enkele bloemen en planten, vlinders en voorwerpen uit de natuur, die door de leerlingen zelf of door de goede zorgen van het onderwijzend personeel worden medegebracht en die reeds zoo zeer strekken ter opluistering der schoollokalen, — maar indien op een fraai plekje zulk een gebouwtje verrees, zulk een zonnig, vroolijk lokaal met een kleine verzameling, ongeveer als die door den Amerikaanschen kindervriend gesticht, en zooals thans door den heer Bernink wordt bedoeld. — En ik sprak de verwachting uit, dat zulk een eenvoudig museumpje de liefde voor plant en dier zou opwekken en bevoor-

deren, en ongetwijfeld meer zachtheid jegens hen ten gevolge zou hebben... zeker zeer ten bate van de als het ware in den ban gedane diersoorten als kikkers, vogels en meer andere, maar misschien zelfs ook ten bate van onzen evenmensch!

En zie, nu zal van Denekamp de victorie uitgaan! Meester Bernink heeft een prachtverzameling, en de kern voor wat zulk een museum moet bevatten is ruim aanwezig. Dezen zomer genoot ik met mijn vrouw en kinderen te Denekamp meermalen van zijn collectie en van de kennis en welwillendheid, waarmede hij iederen logeergast den weg wijst. Zeker, Twenthe, dat reeds meermalen baan brak, zal ook nu vóórgaan! Het eerste der Nederlandsche openbare schoolmusea zal te Denekamp staan! Bernink's oproep vond reeds gehoor en de geleerde wereld juichte het plan reeds toe: Prof. Hugo de Vries. Ook Heimans, Thijssen, de corypheeën dus van het vak, betuigden openlijk hun sympathie.

Nu komt een leek nog eens een woordje ter opwekking in Uw blad schrijven, een leek slechts, maar iemand, die toch zoo zielsgraag zag, dat het plan slaagde en dat Denekamps jeugd en Denekamps logeergasten den volgenden zomer door Bernink in zijn nieuwe stichting werden rondgeleid. — Wie helpt? Komt lezers van dit tijdschrift, die de Levende Natuur oprecht liefhebben; vrienden van meester Bernink en gij dankbare logeergasten, die zooveel aan onzen bekwamen gids door Twenthe's schoone dreven verplicht zijt; en gij allen die met hem in aanraking zijt geweest, hetzij op wandeling of „strooptocht,“ hetzij op vergaderingen of op andere wijze hem hebt leeren kennen en waardeeren, en gij vooral, bewoners van het schoone Twenthe, in welks landouwen het eerste museum zal verrijzen, draagt ieder een steentje bij en zendt den heer Bernink een flinke gift voor het sympathieke doel, dat hij nastreeft.

Ik zond hem reeds de mijne en ook anderen gingen voor. Volgt allen, gij die dit leest!

Amsterdam, Febr. 1910. F. W. CRAANDIJK.

EEN GRATENBAL.

Heerlijk die zee, een genot dat strand! Een wandeling op het strand van onze Noordzee heeft altijd haar eigenaardige bekoring, in welken tijd van het jaar of op welken tijd van den dag men zich daar bevindt. De zee vertoont nooit hetzelfde voorkomen, haar kleur is hier anders dan daar, haar rusteloos oppervlak nooit gelijk wij het een vorigen keer zagen, en de duinen doen zich altijd weer anders voor. In die eindeloze afwisseling ligt iets zeer aantrekkelijks, in het eindeloze

van het watervlak iets dat tot ernst stemt, in het rusteloze van het zich toch regelmatig bewegende water iets: dat kalmte geeft. Wij kunnen het ons zoo goed voorstellen, dat de zee en het strand tot rust doen komen de vermoeiden naar lichaam en geest, wanneer zij hun werk en hun zorgen vergeten

1. Een gratenbal.

kunnen, en niets zien dan zee en zand en zand en zee.

Voor wie in de natuur belang stelt, is een strandwandeling bovendien nog een bron van genot, omdat men dan zooveel vogels kan waarnemen in hun gewone leven, gemakkelijker dan op het ruime veld, omdat hier aan de zeekust de grens van land en water bij voorkeur de plaats van veler oponthoud is. En dan: wat spoelen de golven niet een massa voorwerpen aan, overblijfselen van planten en dieren, in elken tijd van het jaar weer andere die onze aandacht vragen en zeer waard zijn. Het blijkt

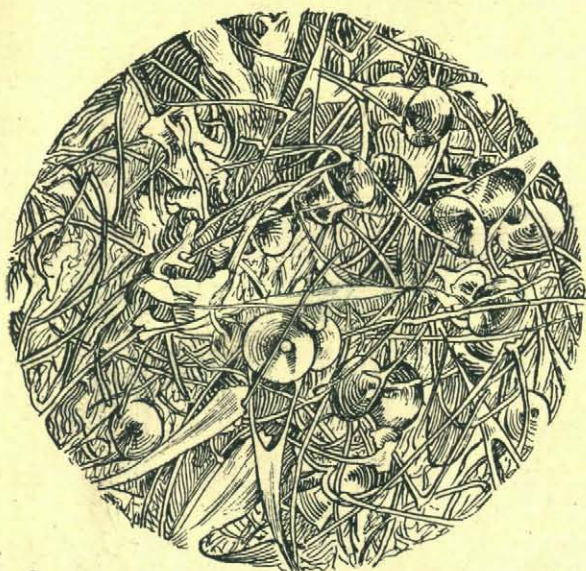

Fig. 2. Een gedeelte van Fig.

dan niet altijd even gemakkelijk te wezen om die voorwerpen te herkennen, ten bewijze diene het

volgende. Een mijner leerlingen komt tot mij met een rond voorwerp, meer schijfvormig dan bolvormig, 5 c.M. in middellijn en 3 à 4 c.M. hoog, met de vraag wat die bal is, door haar aan het strand gevonden. Die bal blijkt geheel te bestaan uit vischgraten, zoo vast ineens dat er geen sprake is dat een der graten zal loslaten. Zij zitten in alle richtingen dooreen en in hoofdzak zijn het deelen van den wervelkolom met de uitsteeksels daaraan voorkomende, en hier en daar enkele breedere stukjes van schedel of staart er tusschen. De kleinste van bijgaande afbeeldingen doet ons het voorwerp in natuurlijke grootte zien, de tweede tekening geeft een gedeelte er van vergroot weer; men ziet duidelijk de dubbel-holle vischwervels en enkele breedere graten. De werveltjes, die allen den zandloopervorm hebben, blijken niet grooter te wezen dan 3 à 4 m.M. dik en 4 à 5 m.M. lang. Hoe komt nu die massa graten zoo dicht in elkaar?

Aan de Redactie en de lezers van ons Tijdschrift verzoek ik mij, zoo mogelijk, nader te willen inlichten. Bekend is het dat verschillende vogels de niet verteerbare deelen van hun voedsel een poos na den maaltijd uitbraken; dat doen roofvogels, b.v. Uilen, dat doen Reigers, en dat doet ook de Bonte kraai, die, na veel schijnbessen van den Duindoorn gegeten te hebben, korten tijd later de harde vruchtjes weer teruggeeft, en zóó zorgt dat overal in de duinen die heesters te vinden zijn.

Hebben wij hier nu ook zoo iets, uitgebraakt door een visch, of door een vogel, of door een in de zee levend zoogdier dat zich met visch voedt?

Ik houd mij voor een antwoord zeer aanbevolen.

Haarlem

DR. CALKOEN.

DE KIEUWPOOT.

Tien jaar geleden zond mij onze B. E. Bouwman te Breda, toen nog leeraar te Zalt-Bommel een vaatje met waterdieren, in de buurt van den Bosch gevangen. Ik heb ze bestudeerd en geteekend in *D. L. N.* VII. Het waren de zeldzame, haast fabelachtige *Apus productus*, met een miniatuur-Moluksche degenkrab, en een Zwemmend Geraamte *Branchipus*; van elk had ik tientallen.

Die twee uitstervende dieren worden bijna altijd samen gevonden (*Branchipus* is de prooi van *Apus*) uiterst zelden, maar dan in massa, in een of andere uitdrogende poel. Nu hoor ik zooeven, dat er in de buurt van Zutphen een jongmensch woont, die verleden jaar een menigte *Branchipus* heeft gevangen en aan kennissen gezonden.